

Din Skog

TIPS
för dig som
vill köpa
skog

Ida gillar skog

VINTERVÄGEN FIXAR
AVVERKNINGEN

KAMPEN MOT
TÖRSKATE

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Björn Lyngfelt

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget:

Ida Ingemarsdotter

Omslagsfoto: Michael Engman

Tryck: V-TAB Vimmerby

Upplaga: 45 000

Citera oss gärna, men ange källan.

Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

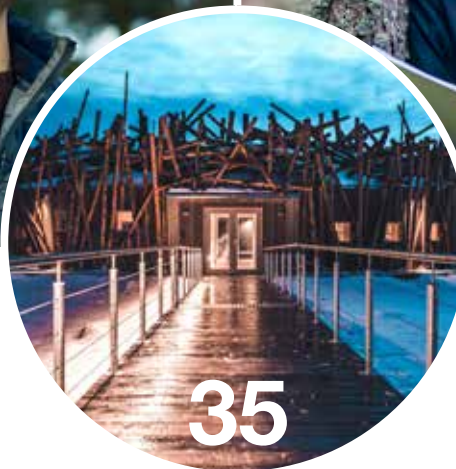
Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder papper för förpackningar och tryck, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

Din Skog inlagas tryckts på SCAs GraphoSilk 90 g. Omslaget trycks på Multi Art gloss.

INNEHÅLL

4 VINTERVÄG GER FÖRDELAR

Tillfällig väg fixar svårtillgängliga avverkningsgrändar.

8 SKOGSVINGE I NY DESIGN

Lätt att hitta rätt information om din skog.

12 MÖT HOGDALSLAGET

Veteraner och ungdomar avverkar i Härjedalen.

18 KAMPEN MOT TÖRSKATE

Mattias kämpar för sin skog.

22 ÅTGÄRDER I SKOGSBRUKSPLANEN

Översikten hjälper dig att sköta skogen.

26 SUGEN PÅ SKOG?

Tips för dig som vill köpa skogsfastighet.

31 IDA GILLAR SKOG

Ida Ingemarsdotter trivs i sin egen skog.

35 ARCTIC BATH

Läcker hotell med iskalla bad.

Nu vässar vi vår service!

SKOGEN BLIR ALLT VIKTIGARE, både för samhällets omställning till en bioekonomi och för människors välmående. Det är både roligt och ansvarsfullt att vara skogsägare – vi får glädjas åt att se våra skogar växa och utvecklas, samtidigt som vi har ansvaret att fatta beslut som påverkar kommande generationer. Som skogsägare med skog i Norrland stöttar vi också glesbygden genom att bidra med de arbetstillfällen som skogsbruket ger.

SCAs ambition är att vara en trygg, lokal och långsiktig partner för dem som äger skog i norra Sverige. Många skogsägare ger oss förtroendet att få vara deras stöd och bollplank i deras skogsägande. Det är ett förtroende som vi är mycket tacksamma för och vill förvalta på bästa sätt.

VI ÄR HELT BEROENDE av ett bra samarbete med dig som är skogsägare. Det är som en slags symbios, där vi behöver skogsägare för att få ta del av den fina råvara som de norrländska skogarna ger, och skogsägare behöver oss eftersom vi har en stark och välinvesterad industri och en stor framtidsstro.

Det innebär att vi kommer att fortsätta att efterfråga virke från de norrländska skogarna, vilket ger värde till skogsfastigheterna under en lång tid framöver.

För att kunna bli en ännu bättre samarbetspartner till skogsägare, och kunna ligga i framkant med den senaste tekniken och snabbt ta fram nya tjänster och erbjudanden, har vi genomfört en omorganisation inom SCA Skog.

Den innebär att vi inte längre delar in vår verksamhet i geografiska skogsförvaltningar, utan i stället arbetar i funktioner, som exempelvis skötsel och produktion. På så vis blir vi ännu mer effektiva och snabbfotade när det gäller att erbjuda service och kvalitet på högsta nivå och vi kan fortsätta att bidra till ett hållbart och lönsamt skogsbruk.

DU SOM SKOGSÄGARE kommer som vanligt att ha din närmaste kontakt i form av din virkesköpare, som finns där för dig och din skog i alla lägen. Vi är alltid tillgängliga för dig, antingen på ett kontor i närheten av din skog, via ett telefonsamtal eller en inloggning i Skogsvinge. Vi behåller med andra ord samma närhet till dig som vi haft tidigare, men vässar vår service ytterligare.

Vi på SCA har blicken stadigt fäst mot framtiden och vi tror starkt på den norrländska skogen. Det är därför vi fortsätter att bygga en livskraftig skogsindustri och utveckla våra tjänster för dig som skogsägare. Vårt "hemma" är Norrland och vi räknar med att vara kvar länge. Jag hoppas att du vill följa med oss på resan framåt!

JONAS ARVIDSSON
MARKNADSCHEF, SCA SKOG

På tapeten

Skogforsks film "Aspen" vann Publishingpriset 2020. Filmen ingår i Skogforsks interaktiva rådgivningssajt Skogskunskap.se och handlar både om aspen som en viktig livsmiljö för många arter och hur man kan bedriva ett skogsbruk som gynnar trädets mångfald.

Coronapandemin fortsätter att hålla stora delar av världen i sitt grepp. Svensk skogsindustri har sammantaget drabbats i mindre utsträckning än flera andra branscher. Men pandemin har ändå satt tydliga spår i skogsnäringen, med till exempel störningar i skogsindustrins handel med andra länder.

Att det är en stor myr i vägen behöver inte göra det omöjligt att bedriva skogsbruk. Med hjälp av en tillfällig vinterväg, gjord av snö, vatten och kyla, blir det möjligt att avverka på platser som annars är svåra att nå. För Anita Granberg var vintervägen den bästa lösningen för att kunna fortsätta att förvalta arvet efter sin farfarsfar.

TEXT: JOHANNA LINDQVIST • FOTO: HENKE OLOFSSON

Den snötäckta tallskogen tre och en halv mil utanför Jörn i Västerbotten har stått på sin plats i över 100 år. Det är inte ofta människor befinner sig här, eftersom området är otillgängligt. För att nå skogen

måste man ta sig över en myr, som på sina ställen är flera meter djup, så under vår, sommar och höst är det nästan omöjligt att ta sig hit.

TIO METER BRED

Men nu jobbar en skotare och en skördare för fullt med att avverka och lägga upp virke så att timmerbilarna kan hämta det – och det är möjligt tack vare en tillfällig vinterväg.

Det har tagit drygt två månader att anlägga den 500 meter långa och drygt tio meter breda vintervägen. Den är gjord med hjälp av snö och vatten som har fått frysa ihop och som därmed ger vägen bärighet. Om några månader, när vårsolen blir allt varmare, kommer den att försvinna.

– Det är så man får göra för att kunna ta sig fram i sådana här områden. Trots att man investerar i en väg som smälter bort känns det ändå bra, eftersom det inte blir så mycket miljöpåverkan. Dessutom är det enda sättet att ta sig fram till platsen, säger Anita som äger marken och har beställt vägen av SCA.

Hennes farfarsfar började bedriva skogsbruk i områ-

Vinter fixar avverkningen

det någon gång på 1800-talet och skiftet har gått i arv i släkten. För snart tio år sedan tog Anita över det från sin far.

– Jag är uppvuxen med skogen eftersom min pappa var väldigt skogsintresserad. Min bror jobbade på Skogsvårdsstyrelsen och lät upprätta en skogsbruksplan för det här området 1997 och den planen har vi justerat regelbundet sedan dess.

Anita kommer gärna till skogen för att plocka bär och svamp. Miljön i skogen är kravlös och här finns tid för återhämtning.

– Jag tycker om dofterna och känslan. Här finns inga måsten. Det är något speciellt att gå i sin egen skog och se förändringar som skett sedan jag var liten.

Anita förvaltar skogen långsiktigt och hoppas att hennes och maken Robertos barn blir intresserade och vill ta över så småningom.

AVSLAG FÖR VANLIG VÄG

Det är inte första gången som det är möjligt att vandra på en vinterväg just här. För 15 år sedan avverkades

... mer om Anita

ÅLDER: 64 år.

BOR: I Skellefteå.

FAMILJ: Maken Roberto, tre barn och fem barnbarn.

INTRESSEN: Vara ute i naturen, motionera, plocka bär och svamp, vara med barnbarnen.

vägen

SCAs Ola Holmgren borrar i isen för att se hur tjock den är. 50 centimeter krävs för att skogsmaskinerna ska kunna köra.

och återplanterades skog som ligger lite längre bort. I och med den avverkningen ansökte Anita om att få bygga en permanent väg genom området, men fick avslag från länsstyrelsen på grund av myrarna. Så lösningen blev en vinterväg även den gången.

– Det krävs ju någon slags väg för att kunna avverka och jag tycker att det fungerar utmärkt med en vinterväg, säger Anita.

Hon uppskattar att få hjälp med allt som följer med byggnationerna av vägen.

– Det var självklart att ta hjälp av dem som kan, säger hon.

HELA ANSVARET

Uppdraget att bygga vägen och göra avverkningen gick till SCA. Ola Holmgren arbetar med att köpa virke för SCA och har haft kontakten med paret Granberg.

– Vintervägar är spännande eftersom de gör det möjligt att nå områden som annars är svåra att komma åt. SCA bygger en hel del vintervägar och har stor erfarenhet. Det är vi som har hela ansvaret för bygget, men Anita och Roberto är väldigt intresserade och de har också god lokalkännedom, säger Ola.

Ola har med sig en lång borr för att undersöka hur tjock vägens is är. Han provar på några ställen och konstaterar att den mäter mellan 65 och 85 centimeter.

”Trots att man investerar i en väg som smälter bort känns det ändå bra, eftersom det inte blir så mycket miljöpåverkan.”

– Isen på myren måste vara minst 50 centimeter för att man ska kunna köra skogsmaskiner på den och timmerbilar kräver ännu tjockare is. Hade det dessutom varit en sjö här hade det krävts ytterligare tjocklek, förklarar han.

LÄTT OCH LÅNGSAM KÖRNING

Timmerbilarna håller låg hastighet, för när de kör över vägen bildas en svallvåg framför bilen och går det då för fort kan isen knäckas. Det gäller alltså att ta det väldigt sakt. Det är även viktigt att man håller sig mitt på vägen och att man undviker möten.

Till sommaren är det dags för Anita att komma hit och fylla på sitt hjortronförråd och då är vintervägen hon låtit bygga borta.

– Då kommer du aldrig att kunna se att det kört timmerbilar på den här platsen, konstaterar Ola.

Så byggdes Anitasinterväg:

- Vägen är byggd över den del av myren där det är mest vatten och minst med träd.
- Arbetet startade under barmarkssäsongen 2019, då man noggrant planerade hur vägen skulle byggas. Den tänkta vägbanan avverkades redan för 15 år sedan, när det byggdes en interväg inför en annan avverkning.
- I december körde en entreprenör med skoter på det tunna snölagret för att packa ihop snön så att vägbanan kunde börja frysa ihop.
- Kring jul kom en bandtraktor och "trampade" ner cirka 30 centimeter snö i vägbanan och såg till att det kom upp mycket vatten ur myren så att vägbanan fick ett tjockt islager.
- När det sedan kom snö igen fick bandtraktorn köra en vända till för att packa ihop snön och få upp mer vatten. Det är viktigt att vägen hålls fri från snö så att kylan och tjälen verkligen kan tränga ner och bidra till att vägbanan förblir isig. För mycket snö på vägen gör att den riskerar att inte hålla lika bra. Man brukar även göra en sista justering med exempelvis en hyvel, för att få vägen slät och körbar.

Olas tips om intervägar

- Det är bra att ha en skogsbruksplan. Där framgår det om du har områden där det behövs en interväg för att kunna avverka och när det i så fall är lämpligt.
- Det är avverkningsvolymen som avgör om projektet är lönsamt. Det är svårt att sätta en exakt gräns, men det bör röra sig om åtminstone fem hektar.
- Samordna med andra skogsägare i närheten. Om det är flera som har behov av en interväg kan man dela på vissa kostnader.
- Bygg inte en interväg själv, eftersom det är väldigt noga med säkerheten. Det krävs erfarenhet och kunskap för att bygga en interväg och det kan gå riktigt illa om man gör fel.
- Möjligheten att bygga en interväg beror på var i landet skogen är belägen och vilken väderlek det är. Osäkra vintrar med varierande temperatur gör det problematiskt och om det snöar hela tiden blir det också svårt, eftersom vägen inte fryser lika lätt då. Kyla och lite snö är idealiskt.
- När man väl bestämt sig för en interväg är det viktigt att arbetet med att trampa till vägen börjar i tid. Ju tidigare trampningen börjar desto snabbare kan avverkning och transport utföras och risken minskar för att vägen tinar upp.

Anita och Roberto Granberg samarbetar med SCAs Ola Holmgren, till vänster. Ola ansvarar för intervägen som gör det möjligt för skogsmaskinerna att komma ut till platsen.

Skogsvinge™

– nu med ännu bättre överblick

SCAs digitala tjänst Skogsvinge har fått en ny design. När du loggar in får du direkt en snabb och tydlig överblick av information som rör din skog.

TEXT: MISAN LINDQVIST

På Skogsvinges start-sida möts du numera av fyra gröna fält som ger dig en bra översikt (se bilden till höger).

– Du ser till exempel direkt om du har kontrakt att signera, om du har pågående åtgärder och du får en bra överblick av din skogsekonomi, säger Victoria Lehnberg, som arbetar med att utveckla Skogsvinge.

Översikten visar även sortimentsfördelningen av det virke som har mätts in totalt. I kartvyn kan du välja vilken fastighet som du vill få överblick över, vilket är smidigt om du har flera fastigheter.

ENKELT OCH BEKVÄMT

– Vi vill att Skogsvinge ska vara ett enkelt och bekvämt verktyg och arbetar hela tiden med att utveckla tjänsten, säger Victoria och lägger till:

– På sikt ska det även bli möjligt att göra skogsaffärer direkt, där skogsägaren kan beställa en föreslagen åtgärd av sin virkesköpare och få ett kontraktsförslag via Skogsvinge. Vi på SCA är måna om relationen till dig som vi gör affärer med och vill underlätta kommunikationen, även digitalt. Men givetvis finns köparen alltid till hands, vare sig man vill träffas eller ha svar på frågor via mejl eller telefon.

Skogsvinge går en spännande framtid till mötes.

– Vi har många idéer på nya funktioner som kommer att göra tjänsten ännu bättre. Så håll utkik, avslutar Victoria.

Victoria Lehnberg

HITTA RÄTT I

KARTTJÄNST

Här syns dina bestånd i kartan, med detaljerade uppgifter om din skog. Du kan till exempel se trädens höjd, beståndsgränser och virkesvolym. Genom att använda verktyget "kartlager" kan du även se din skogsbruksplan med åtgärdsförslag, förutsatt att du har en plan som är gjord av SCA.

MINA ÅTGÄRDER

Här listas dina kontrakt som väntar på att du ska signera dem. Du kan även se pågående och avslutade åtgärder samt kontrakt som du redan har signerat. Du kan sortera åtgärderna på fastighetsbeteckning eller på typ av åtgärd.

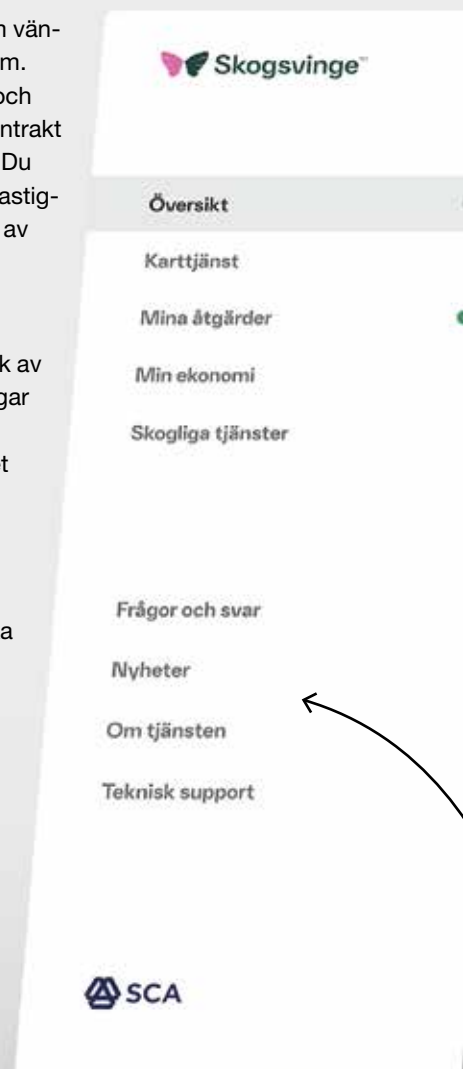
MIN EKONOMI

Här får du både en överblick av eventuella betalplaner, pengar som du har avsatt för kommande åtgärder, hur mycket som har betalats ut till dig och vad som finns kvar att betala ut.

Här finns också detaljerad information om specifika kontrakt, med ekonomiska transaktioner och information om slutregleringar. Du kan även se saldobesked per fastighet eller per kontrakt och ta del av dina årsbesked. Här kan du dessutom begära utbetalning av pengar som du har inestående hos SCA.

SKOGLIGA TJÄNSTER

Här kan du läsa om olika skogliga åtgärder. Med bara ett knapptryck kan du även beställa mer information och få offerter på olika tjänster.

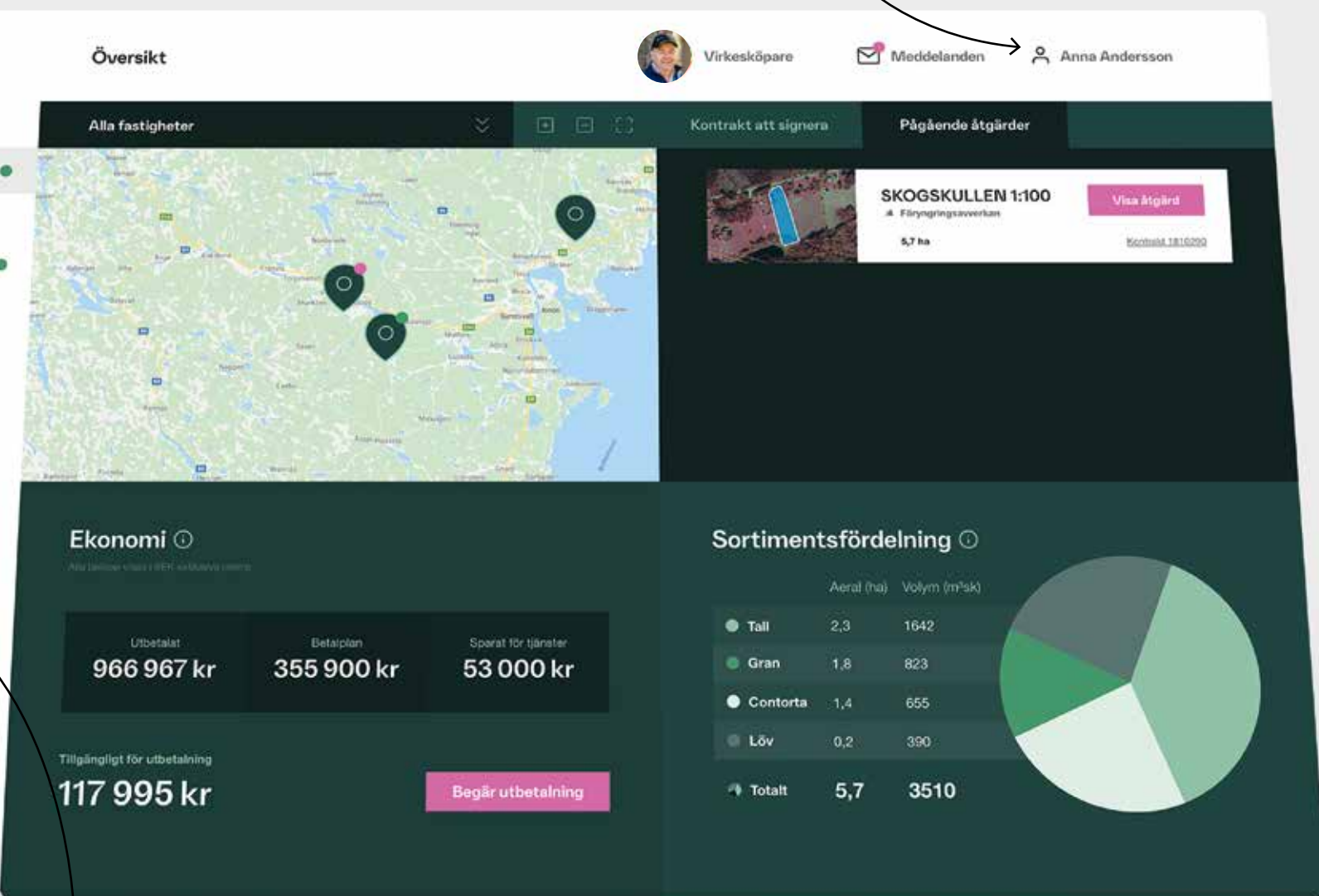
SKOGSVINGE

Logga in på
skogsvinge.se

DINA UPPGIFTER!

Om du vill ändra dina kontaktuppgifter eller begära utbetalning till ett annat konto än ditt vanliga så går du in under ditt namn längst upp till höger i Skogsvinge. Välj sedan fliken "Kontaktuppgifter" eller fliken "Kontouppgifter".

MER INFORMATION

I Skogsvinge finns även avsnitt med vanliga frågor och svar om skogsbruk och information om Skogsvinge. Dessutom kan du ta del av olika nyheter från SCA.

Dags för årsbesked

Du som har gjort affärer med SCA under 2020 kan läsa ditt årsbesked på Skogsvinge i slutet av januari/början av februari 2021. Du har även tillgång till dina tidigare årsbesked.

Jonas Erikssons familjegård har gått i arv ända sedan 1600-talet, när skogarna brukades med yxa och timmersvans.

Sedan dess har tekniken tagit stora kliv framåt. Med SCAs digitala tjänst Skogsvinge behövs bara några snabba klick på mobilen för att Jonas ska se till att det både blir avverkat och planterat på fastigheten.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: ANDERS E SKÅNBERG

Skogsvinge™ ger full koll på fastigheten

Berätta om din fastighet!

– Jag bor på Lidingö, men min skogsfastighet ligger fyra kilometer väster om Näliden i Jämtland. Den har gått i arv i rakt nedstigande led från 1600-talet och jag tog över efter min far för 13 år sedan.

Hur använder du Skogsvinge?

– På många sätt! Bland annat signerar jag kontrakt när det är dags för någon åtgärd. Det är väldigt smidigt att slippa skicka en massa papper fram och tillbaka. När det är dags för en avverkning är det extra kul att logga in i Skogsvinge och se precis hur mycket virke som har mätts in. Jag kollar också på kartorna ibland och på uppskattningarna över hur mycket virkesvolym som finns på fastigheten. Jag är fascinerad över hur exakt man kan uppskatta virkesmängden med hjälp av laserskanning av skogen!

Vad är tjusningen med skogen?

– Det är framför allt känslan av att vårda den och att få se den växa. Och att föra något vidare, det är häftigt. Jag kan följa min skog bra i Skogsvinge men jag tycker så klart om att vistas i skogen på riktigt också. Jag åker till fastigheten åtta-nio gånger per år.

Hur ser du på skötseln av skogen?

– Skogen ska vara riktigt välskött, det är jag nog med. Jag har en certifierad skogsbruksplan och ett nära samarbete med

SCAs virkesköpare Leif Härjegård, som jag har ett enormt förtroende för. Leif har många kloka idéer och härom året föreslog han att jag skulle gödsla ett område, så det gjordes förra sommaren. Nu ska det bli väldigt spännande att se resultatet, för jag har aldrig testat gödsling förut.

Har du provat något annat nytt?

– Jag har testat att plantera lite lärk, eftersom det är spännande med nya trädslag. Lärkar är inte vackra när de tappar barren, så när de gör det ångrar jag mig nästan, men de växer så att det knakar! Jag har också satt solpaneler på ett ladugårdstak, så nu producerar vi hälften av all el som krävs till gården.

Hur ser du på framtiden?

– Det är lite speciellt att äga en fastighet som har en så lång historia och jag skulle aldrig komma på tanken att sälja. Det är bara att hålla tummarna för att något av barnen, eller båda två, är intresserade av att ta över så småningom.

... mer om Jonas

BOR: I villa på Lidingö.

FAMILJ: Frun Cecilia och två barn, 16 och 18 år gamla.

INTRESSEN: Träning av alla slag, som topturer med skidor, mtb, längdskidor, utförsåkning och golf.

FAVORITTRÄD: En gigantisk tall som står på fastigheten. Farfar visade den för mig en gång för länge sedan.

SCA Skog – ny organisation med fokus på kundernas behov

Sedan den 1 november har SCAs affärsområde Skog en ny organisation. Syftet är att kunna ge kunderna ännu bättre service och effektivisera verksamheten.

– Samarbetet med privata skogsägare är en central del i vår verksamhet. För oss är det viktigt att finnas nära den norrländska skogen och vi behåller därför alla våra kontor, säger Jonas Arvidsson, marknadschef.

TEXT: MISAN LINDQVIST

SCA Skogs nya organisation består av fem funktioner, som ersätter den gamla organisationen med fem geografiskt indelade skogsförvaltningar. De fem funktionerna är: marknad, produktion, skog och skötsel, industriför-

sörjning samt Baltikum. Vid sidan om dessa finns även fem stödjande staber.

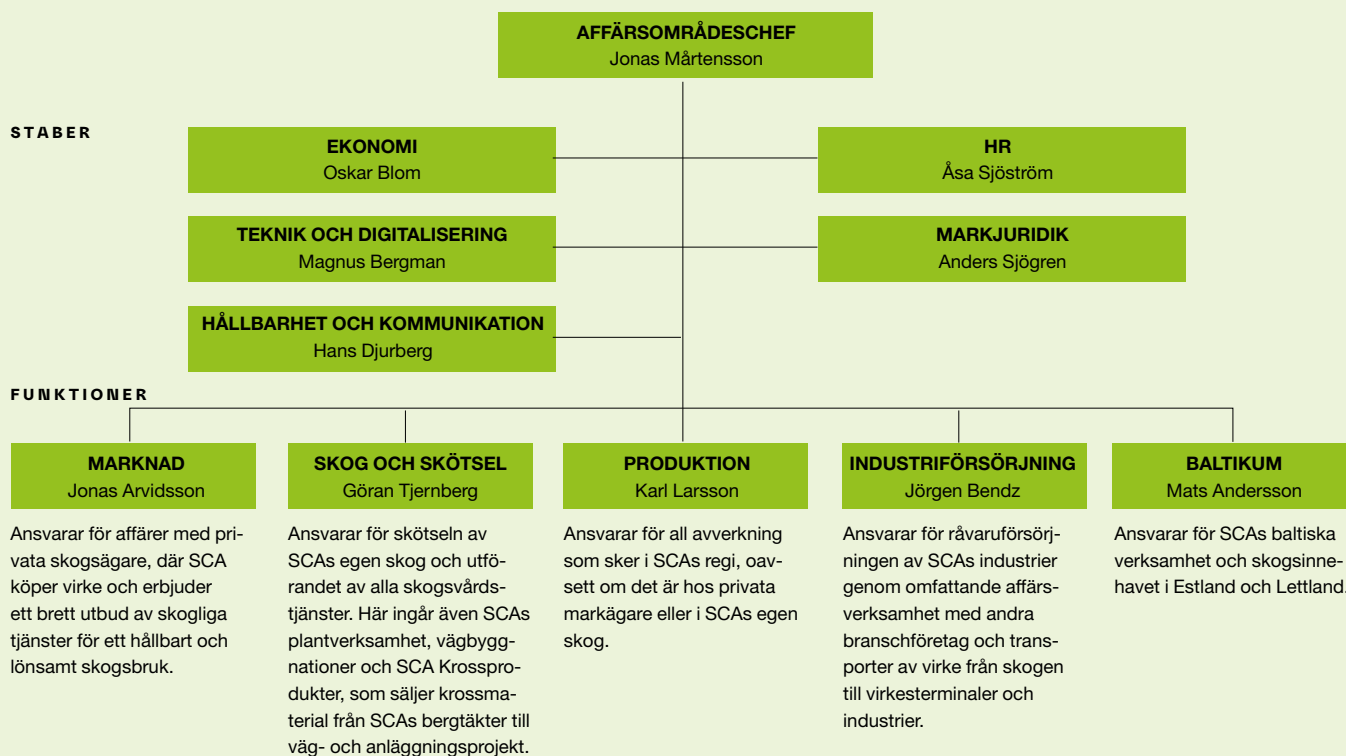
–Vi får nu en organisation som verkar lokalt och som blir mer snabbfotad och effektiv när det gäller att erbjuda service och tjänster på högsta nivå, oavsett om det gäller att göra affärer med privata skogsägare, avverka, bedriva skogsvård eller transportera virke till industrier och sågverk. Vi vill också fortsätta att bidra till livskraftiga lokalsamhällen i Norrland, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef Skog.

BEHÅLLER KONTOR

För de skogsägare som SCA gör affärer med betyder omorganisationen att de får en samarbetspartner som har ännu högre effektivitet i alla led. Skog har ca 475 medarbetare och ca 45 kontor från Hälsingland och norrut.

–Vi har på senare tid förstärkt vår köporganisation med fler virkesköpare och öppnat nya kontor för att komma ännu närmare våra kunder. Alla våra kontor finns kvar i vår nya organisation, eftersom vi tycker att det är viktigt att våra köpare finns i närheten av skogen, så att de kan ge bästa tänkbara service. Dessutom utvärderar vi nu vilka möjligheter vi har att bli ännu mer tillgängliga för dig som är skogsägare. Med andra ord fortsätter vi att vara en trygg, lokal och långsiktig partner till dig och din skog, säger Jonas Arvidsson och poängterar:

–Vi fortsätter också att utveckla våra skogliga tjänster och göra vår digitala tjänst Skogsvinge ännu bättre. Vår målsättning är att det ska vara enkelt, smidigt och roligt att äga och bruka sin skog.

HOGDALSLAGET

EN MIX AV ERFARENHET OCH UNG

Två veteraner som kör skördare och två vetgiriga ungdomar som kör skotare – tillsammans utgör de Hogdalslaget som avverkar åt SCA i Härjedalen. Laget får mycket beröm av nöjda skogsägare och lagmedlemmarna är eniga om vad som är nyckeln till framgången:

– Det gäller att inse att varje avverkning har unika förutsättningar och vara på tå för att uppfylla de önskemål som skogsägarna har, säger Anders Berbres som kör skördare.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: TOMMY ANDERSSON

Hogdalslaget arbetar i trakterna kring Ytterhogdal i Härjedalen och jobbar nästan uteslutande med att göra slutavverkningar hos privata markägare. Det är ett uppdrag som passar laget perfekt, enligt SCAs produktionsledare Jesper Pettersson.

– De är verkligen måna om att få till det exakt så som skogsägarna vill ha det. Och de ser till att slutresultatet blir riktigt bra även i de fall då det krävs lite extra möda, säger Jesper.

FIXAR VED TILL HUSBEHOV

Ibland har skogsägarna speciella önskemål, som att lämna mer träd i något område eller göra extra snyggt nära en stuga

– Det är roligt när skogsägarna har lite specialönskemål inför en avverkning. Det ger omväxling och det är kul att få vara lite kreativ, säger Anders Berbres.

Victor Berbres,
Roland Wallner, Anders
Berbres och Jakob Nilsson
utgör Hogdalslaget.

Hogdalslagets råd till dig som funderar på att avverka

- Hör av dig till din virkesköpare direkt om du börjar fundera på att avverka. När man väl har tagit beslutet om att göra en avverkning vill man oftast få jobbet gjort på en gång och då kan väntan kännas lång. Rådgör därför med din virkesköpare på en gång och få hjälp att skicka in en avverkningsanmälan, så har du kortat väntetiden lite grann. En avverkningsanmälan gäller i fem år, så du har gott om tid på dig att komma till beslut.
- Kom ihåg att berätta för virkesköparen om du har några särskilda önskemål med avverkningen, så att det verkligen blir som du vill ha det.
- Om du känner till att det finns några särskilda naturvärden eller gamla lämningar är det viktigt att även informera om det.

DOMLIG ENTUSIASM

eller ett bostadshus.

– Det vanligaste önskemålet är dock att vi ska ordna lite ved så att de har till husbehov. Det är så klart smidigt att vi fixar det när vi har maskinerna på plats, i stället för att skogsägaren ska behöva ge sig ut med motorsågen, säger skördarföraren Roland Wallner och fortsätter:

– Grunden för att göra ett bra jobb är att se varje avverkning som ett unikt uppdrag, med unika förutsättningar.

Det händer att skogsägarna kommer ut och kollar hur arbetet går, men det sker inte så ofta.

– Nej, många skogsägare bor i en annan del av landet så de har inte möjlighet att komma förbi. Men det är väldigt roligt de gånger det händer, särskilt om de har

några speciella önskemål eller saker som de vill diskutera, säger Roland.

EFFEKTIVT ARBETE MOT KÖRSKADOR

Att det inte ska bli några körsador är en central fråga för många skogsägare. Och det blir det inte heller, deklarerar Anders bestämt.

–Vi jobbar efter SCAs metod som kallas SED, Skonsam Effektiv Drivning. Först och främst har personen som planerat avverkningen valt en lämplig årstid för avverkningen och ritat in huvudstråk och basvägar där marken är torr och hållbar, så att maskinerna kan köra där utan att skada marken. Sedan är det upp till oss

att planera mer i detalj och att lägga tillräckligt med ris för att skydda marken i de områden där det behövs, säger Anders och fortsätter:

– När det gäller körskador har det verkligen blivit stor skillnad om man jämför med hur det var för 15–20 år sedan.

KUNSKAP ÖVER GENERATIONER

Roland och Anders har flera decenniers erfarenhet av arbete i skogen, medan Jakob Nilsson och Victor Berbres (son till Anders) bara har hunnit jobba i ett par år. De började köra skotare direkt efter att de hade gått ut naturbruksgymnasiet.

– Det är bra med åldersblandningen. Jag och Roland har ju förhoppningsvis sugit upp lite kunskap som vi kan föra över till de yngre förmågorna. Med tiden blir de erfarna och kan lära upp nästa generation, säger Anders.

– Ja, det är viktigt för branschen att få in nya maskinförare och ge dem bra förutsättningar att komma in i jobbet. På SCA ser vi det som en stor fördel att jobba på det här sättet, konstaterar Jesper.

VÄRDEFULLA TELEFONSAMTAL

Både Victor och Jakob är nöjda med sitt yrkesval.

– Vi har alltid varit intresserade av maskiner och skog, säger Jakob.

Ingen av dem ser något problem med att det i huvudsak är ett ensamarbete.

– Nej, det är absolut inte ett ensamt

Jakob Nilsson och Victor Berbres började köra skotare direkt efter att de gått ut naturbruksgymnasiet.

jobb. Vi har mycket telefonkontakt med varandra och surrar om allt möjligt. Vill vi ha riktigt roligt så kopplar vi ihop ett gruppsamtal. Då blir det mycket tok, säger Victor.

Telefonen är också värdefull de gånger när något strular. Då är det bara att lyfta luren för att få råd och hjälp.

– Även om vi sitter i var sin maskin så är vi ju en grupp och stöttar varandra, säger Jakob.

Men november och december hör inte till favoritmånaderna för någon i laget.

Då kan det vara tungt att ha morgonskiftet som börjar klockan fem, och har man eftermiddagsskiftet blir det många timmars körning i mörker.

– Jag är faktiskt lite mörkrädd, men skördaren har ju lyse så det spelar ingen roll. Däremot har jag inte någon större lust att gå genom skogen i becksvalt mörker, säger Roland och skrattar.

DRAMATISK BRANDINSATS

En minnesvärd händelse var när Roland och Anders högg brandgator för att hejda den omfattande skogsbranden i jämtländska Fågelsjö, i juli 2018.

– Det var en speciell känsla att avverka när helikoptrarna vattenbombade alldeles intill. Men man kände verkligen att man gjorde en viktig samhällsinsats, säger Roland.

Till vardags är det inte lika mycket dramatik, men lagets insatser brukar bli uppskattade även då.

– Ibland får vi en tårta eller annat fikabröd från skogsägarna, som tack för att vi har gjort ett bra jobb. Det är alltid kul, men den största bekräftelsen är när skogsägarna vill att vi ska komma tillbaka och göra jobbet nästa gång det är dags för dem att avverka, säger Anders.

Tips! TÄNK PÅ SÄKERHETEN när du besöker din avverkning

Självklart är du som anlitar SCA välkommen att besöka avverkningsarbetet i din skog. Men tänk på att alltid ringa till avverkningslaget eller till din virkesköpare i förväg. Av säkerhetsskäl är det nämligen mycket viktigt att maskinförarna vet om att du kommer.

Tänk också på:

- Att köra försiktigt på skogsbilvägen. Du kan få möte med lastbilstransporter.
- Att alltid bära reflexväst så att du syns väl på avverkningsområdet.
- Att hålla ett säkerhetsavstånd på minst 90 meter till skogsmaskiner i arbete.

Välkommen ut på din avverkningstrakt!

SKOTER ♥ SKOGEN

SKOTER ♥ SKOGEN är skogsbranschens satsning för en hållbar skoterkörning, i samarbete med Sveriges Snöskoterägares Riksorganisation. Tillsammans vill de uppmuntra alla skoteråkare att följa riktlinjer och visa hänsyn vid skoterkörning i skog och mark.

På webbplatsen www.skoteralskare.nu finns smarta tips och information om vad som gäller för skoteråkning.

FOTO: DELPIXEL/SHUTTERSTOCK

Miljötillstånd för bioraffinaderi överklagas

SCA PLANERAR ATT bygga och driva ett bioraffinaderi i anslutning till Östrands massabruk. Den planerade anläggningen ska kunna producera 300 000 ton biodrivmedel per år i form av förnybar bensin, diesel och flygbränsle.

I september fick SCA tillstånd av mark- och miljödomstolen, men miljödomen har nu överklagats. SCA fortsätter dock förberedelsearbetet medan tillståndprocessen pågår.

Anläggningen blir troligen en av de första i sitt slag i världen. Vissa delar behöver därför använda helt nyutvecklad teknik, vilket kommer innebära att projekttiden blir längre än vid andra stora projekt som SCA genomför. Det är mycket arbete som återstår innan SCA kan fatta beslut om att genomföra projektet.

Ortviken får anläggning för textilåtervinning

TEXTILÅTERVINNINGSFÖRETAGET Renewcell ska etablera en anläggning för textilåtervinning på SCAs industriplats Ortviken i Sundsvall. Etableringen kan ge ett hundratal arbetstillfällen.

Under första kvartalet 2021 kommer SCA att avveckla tryckpappersproduktionen på Ortviken. Därefter börjar arbetet med att bereda utrymmen för Renewcells verksamhet.

Vid sidan om Renewcells etablering har SCA inlett arbetet med att förbereda för ombyggnationen för att kunna tillverka kemiskt förbehandlad termomekanisk massa, CTMP, på Ortviken.

Lyssna på SCA

SCAs **INGENJÖRSPODD** lyfter fram skogsindustrins möjligheter för en intressant och spännande framtid. Den vänder sig främst till studenter inom tekniska områden, men även till de som funderar över sin framtida yrkeskarriär eller vill veta mer om SCA.

Säsongens sju avsnitt handlar bland annat om innovationer från skogen och jämställdhet i skogen. Dessutom finns det fem tidigare avsnitt. Du hittar podden på www.sca.com/podcast eller via exempelvis Apple/Podcaster, Spotify och YouTube.

ILLUSTRATION: PER MATSSON

FOTO: ALEXANDER DONKA

SCA stöttar ugglor

SCA och BirdLife Medelpad har satt upp holkar och plattformar för slagugglor och lappugglor. Målet är att hjälpa ugglorna med boplatser på SCA-mark och bidra till fler häckningar.

SLAGUGGLAN FÖREKOMMER framför allt i barrskog med öppningar i form av myrmark, vattendrag eller hyggen. Den vill helst ha sitt bo i torra, döda och stamvridna högstubbar som är ihåliga och påminner om skorstenar. Men eftersom dessa skorstensstubbar är sällsynta i produktionsskogar, har slagugglan svårt att hitta naturliga boplatser

– När det inte finns naturliga boplatser väljer slagugglan istället gärna uppsatta storholkar som sitter på 3-5 meters höjd, förklarar Peter Berglund som är projektansvarig vid BirdLife Medelpad och den som har satt upp holkarna.

Nu finns det tio holkar på olika platser i SCAs produktionsskogar i Medelpad. Förutom holkarna har man även satt upp tio plattformar, och planerar för ytterligare tio, för att hjälpa lappugglan.

– De plattformar vi sätter upp efterliknar lappugglans naturliga bon, vilket är gamla bon som har varit bebodda av rovfåglar, berättar Peter.

ÅRLIGA INVENTERINGAR

Uggleprojektet ska pågå under fem år och målet är att se om ugglorna använder de nytillverkade bona och om det blir fler ugglor som häckar. BirdLife Medelpad kommer att göra årliga inventeringar som de sedan

Slaguggla

FOTO ADOBE STOCK

FOTO: PETER BERGLUND

En slaguggleholk är ca 60 cm hög och 35x35 cm i botten. Varje holk är dessutom försedd med en varningstext. Slagugglan är nämligen mycket aggressiv när den har ungar i boet och kan attackera närgångna människor.

rapporterar till SCA och till SLU Artportalen.

Om uggleprojektet slår väl ut kan SCA komma att införliva ugglorna i sitt naturvårdsarbete.

– Då kan vi hjälpa fler ugglor genom att sätta upp ännu fler holkar och plattformar på egen hand. Bara i Medelpad skulle det till exempel behövas några hundra holkar, säger Emelie Westin, en av SCAs naturvårdsspecialister.

ÄTER MYCKET SORK

Både slagugglan och lappugglan är specialiserade på smågnagare, främst skogssork. Därför kan de också göra stor nytta för skogsbruket genom att minska smågnagarnas skador på skogen under goda sorkår.

– En enda slagugglefamilj med ungar kan äta ca 250 kilo sork under ett år – så vi har mycket att vinna på att gynna ugglorna, säger Emelie.

Ny FSC-standard

– det här är de största förändringarna

Anneli Sandström, Prosilva

Den första oktober började den nya FSC-standarden att gälla. Till nyheterna hör att FSC™ nu lägger större vikt vid sociala intressen och att en del områden ska brukas med anpassade metoder.

– Många skogsägare jobbar redan på det här sättet och då blir utmaningen främst att dokumentera och visa vad man gör, säger Anneli Sandström vid Prosilva, det företag som SCA samarbetar med för certifiering av privata skogsägare.

Vilka är de största förändringarna i den nya standarden?

– Tidigare fanns det ett krav på att minst fem procent av den produktiva marken skulle sättas av för naturvårdsändamål. Det har kompletterats med att ytterligare fem procent antingen ska avsättas eller brukas på ett sätt så att naturvärden eller sociala värden bevaras eller utvecklas.

Vad innebär det?

– Det kan till exempel innebära att man anpassar en avverkning i ett område där man vet att det förekommer tjäderspel, att man gör anpassningar kring en bäck eller i

ett område där renar brukar beta. Det kan också betyda att man skapar vackra miljöer nära bostaden eller en fin lövskog i ett område som används för friluftsliv. Man ska kunna visa att man förstärker värden som inte handlar om regelrätt produktion. Ofta går det att kombinera bevarandet av naturvärden eller sociala värden med virkesproduktion på olika sätt.

Hur stor förändring innebär det här för certifierade skogsägare?

– Många gör redan den här typen av anpassningar, så då finns redan de där fem extra procenten. Då handlar det främst om att dokumentera i sin skogsbruksplan vad man har för områden där man inte bedriver traditionellt trakthyggeskogsbruk och beskriva hur man brukar marken. Men det varierar mycket mellan olika fastigheter, utifrån vilka förutsättningar som finns och hur skogen har skötts tidigare. För vissa skogsägare kommer det att innebära en större omställning än för andra.

Vilka andra förändringar är viktiga att känna till?

– FSC lägger större vikt vid att värna lövträd inom hela skogens livscykel,

särskilt rönn, asp och sälg. Om man är självverksam inom röjning, gallring eller avverkning så behöver man läsa på om det. Vi på Prosilva hjälper gärna till med information.

Ett annat exempel på förändrade regler är de som finns kring främmande trädslag som contortatall och hybridasp. Enligt den nya standarden får man maximalt anlägga fem procent av det certifierade markinnehavet med främmande trädslag, från och med år 1995. Tidigare standard utgick från 2009 och från produktiv skogsareal.

Finns det några speciella regler för skogsägare som inte äger så stora arealer?

– I grunden är reglerna desamma för stora och små skogsägare, däremot kan de åtgärder som krävs för att uppfylla reglerna se olika ut. En skogsägare som exempelvis har 8 000 hektar kan behöva egna kontroller för att säkerställa att reglerna följs, medan en mindre skogsägare oftast kan förlita sig på sin egen och andra företags grupp- och entreprenörs-certifiering. Skogsägare som är grupp-certifierade hos oss kommer löpande att få mer information om vad som gäller.

Hallå där!

Jonas Arvidsson,
marknadschef vid SCA Skog

Vad har du för tips till de kunder som har FSC-certifierat sitt skogsbruk?

– Ta kontakt med din virkesköpare på SCA och gå igenom vad de nya kraven innebär för ditt skogsbruk och om du redan uppfyller dem. Det är nu ett bra läge att utvärdera vilken typ

av certifiering du vill ha framöver. Vill du ha både FSC och PEFC eller kanske bara en enkelcertifiering med PEFC?

Våra skogsbruksplaner uppfyller alltid de krav som PEFC ställer, men om du också vill vara FSC-certifierad krävs en komplettering av planen. Du behöver inte beställa en helt ny plan, utan det räcker att du gör anteckningar i den du har.

Vad är det som är bra med certifiering?

– Certifiering är ett bra stöd för dig som vill sköta din skog både hållbart och lönsamt. Vilken typ av certifiering du väljer bör grunda sig på vilket ansvar du som skogsägare vill ta. Att ditt skogsbruk är certifierat påverkar också din ersättning för virket.

Mattias kämpar

Mattias Laitamaa är en av många skogsägare i Norrbotten som har drabbats av törskateangrepp i sina tallskogar.

– Törskate är en smygande fara. Min uppfattning är att törskateskadorna i norr är lika omfattande som granbarkborreskadorna är i södra Sverige, men man pratar inte lika mycket om törskateproblematiken, säger han.

TEXT: MISAN LINDQVIST

Mattias skog finns runt byn Kuusijärvi, ett par mil nordväst om Övertorneå. Skogen har funnits i släkten länge och sedan några år är Mattias ensam ägare. Bynamnet betyder gransjön och vittnar om det skogslandskap som fanns här förr.

– Historiskt sett fanns det mest gran-skog här och även i dag växer det gott om gran. Men sedan 1950-talet har man planterat mer tall på lämpliga bestånd, dels som ett sätt att motverka rotröta, dels för att dåvarande Skogsvårdsstyrelsen ofta rekommenderade tall för Norrland. På senare år har man även satt en del sibirisk lärk, säger Mattias.

Numera bor Mattias inte längre nära sin skog. För fem år sedan gick flyttlasset 135 mil söderut, till Linköping. Men tankarna på skogen är alltid närvarande.

– Jag tänker på den i stort sett varje dag och åker till Norrbotten några gånger per år. När det närmar sig avresa norröver så känns det i kroppen. Det blir

”Törskate är en svår fråga och det finns inget facit som visar vad man kan göra.”

mot törskate

... mer om Mattias

ÅLDER: 40 år.

BOR: I Sjögestad, utanför Linköping.

FAMILJ: Fru och tre barn.

GÖR: Arbetar på Linköpings skogstjänst.

DET BÄSTA MED SKOG: Njutningen och tillfredsställelsen som den ger.

FOTO: CHRISTINE ENGSTRÖM

Mattias är väldigt engagerad i sin skog, trots att han bor långt ifrån den. Han använder ofta sin skogsbruksplan och tar hjälp av digitala tjänster som exempelvis SCAs Skogsvinge för att ha koll på skogen och kunna planera framåt.

mest under barmarkssäsongen och älgjakten som jag åker dit. Sedan blir det även någon gång på vintern, då skotern ger mig möjlighet att komma ut till svårtillgängliga trakter.

INGET NYTT PROBLEM

För Mattias är törskate inget nytt fenomen. Han tror att de första svampangreppen i hans trakter dök upp för 30 år sedan och redan i början av 2000-talet var fastigheten med i en törskateinventering som Skogsstyrelsen gjorde. Han är glad att multiskadad ungskog i norr nu har fått mer fokus.

– Jag jobbar för ett skogsföretag i Linköping, och söderut är diskussionen om granbarkborreskadorna jättestor. Däremot känner få till törskate eller så tror man att svampen bara drabbar äldre träd. Men jag anser att problemen med törskate i norr är minst lika stora som problemen med granbarkborrar är i söder och har framför allt pågått under en lång tid i norra Sverige.

Vid sidan om törskaten finns också älgbetesskadorna.

– Jag har klarat mig rätt bra de senaste tio åren, tack vare att området har fått så mycket snö att älgarna valt att flytta på sig. Men jag lever med konsekvenserna av de omfattande älgbetningarna som en

del områden drabbades av under 1980- och 90-talet. Jag har bestånd med både sprötkvist och dubbeltoppar. Det är synd om de skogsägare som både har kraftiga törskateangrepp och massiv älgbetning, för det kan ju vara spiken i kistan för deras skogsbruk, säger Mattias.

EN SMYGANDE FARA

Han beskriver törskate som en smygande fara. Angreppen är svåra att se om man inte granskar varje träd noga.

– Man kan se en liten misstänkt utbuktning på ena sidan av trädet och på andra sidan syns invallade skador eller öppna sår, som på sikt riskerar att döda trädet. Det finns ungskogar som ser fina ut, men tio år senare kan de vara fullständigt trasiga.

I höstas anlätade Mattias SCA för att gallra ett angripet bestånd med 30-årig tallskog.

– Maskinförarna var jätteduktiga, men det var väldigt svårt för dem att se från maskinen vilka träd som var angripna så jag snitslade alla drabbade träd som jag hittade. På så vis blev det enklare för förarna att avgöra vilka träd de skulle avverka.

– Jag passade även på att kika på ett närliggande bestånd eftersom jag hade en känsla av att även det var drabbat. Och mycket riktigt så fanns där flera angripna

”Det finns ungskogar som ser fina ut, men tio år senare kan de vara fullständigt trasiga.”

träd. Som tur var kunde SCA gallra även där på samma gång. Om man inte gör något åt de angripna träden så sprider sig svampen och på sikt riskerar man att alla träd dör.

ANPASSAD RÖJNING

I somras gjorde Mattias en anpassad röjning i ett tallbestånd som var i riskzonen.

– Jag sparade reservträd i form av granar och lövträd. Det ger ett lite tätare bestånd, men då kan jag ta bort sjuka tallar framöver och ändå upprätthålla en produktionsskog. Jag är också noga med att se till att få det luftigt med tillräckligt med ljus för trädkronorna. Men på vissa områden verkar det sättet samtidigt kunna gynna kovall, den växt som en variant av törskate värdväxlar med för att kunna sprida svampen vidare. Så det är en svår balans.

För ca tio år sedan såddes ett område med både tall- och granfrön. Det ger Mattias en möjlighet att kunna ta bort

FOTO: MATTIAS LAITAMAA

Bortröjd tall med törskate.

Mattias snitslade angripna träd inför gallringen som SCA gjorde i höstas.

FOTO: MATTIAS LAITAMAA

sjuka tallar och behålla friska granar.

– Det var ett försök som vi gjorde och det växer rätt bra, men med frösådd så tappar man ju i omloppstid och man riskerar att få täta bestånd med låg tillväxt. Vi har även provat contorta i ett bestånd. Men det gick inte eftersom contortan inte klarade det snötryck som vi har här, så hela beståndet fick avvecklas i förtid.

Mattias tycker att blandbestånd med barr- och lövträd känns bra, eftersom det innebär en möjlighet att satsa på andra träd om man drabbas av skador. Han är också en ivrig förespråkare av sibirisk lärk.

– Jag har lärk som planterades på tidigt 1990-tal och det är otroligt intressant. De växer väldigt bra och är redo för slutavverkning vid 50 års ålder. Jag önskar att det fanns en bättre avsättning för dem.

INTE OROLIG

Han är inte så orolig för sin egen del vad gäller törskateangreppen, men funderar på vad som kan hända på sikt.

– Det är ingen total katastrof för mig, även om jag inte får den produktion jag hade hoppats på. Och jag har inte tvingats slutavverka något bestånd i förtid på grund av törskaten. Men det är ju inte bara skogsägare som drabbas, i förlängningen är det ju industrin och samhället

som blir mest lidande av den tappade produktionen. Vi har en starkt växande bioekonomi i Sverige och Norden, där vi tack vare teknikutvecklingen i rask takt utvecklar nya produkter med skogen som råvara. Produkter som kan ersätta andra mindre miljövänliga produkter. I det perspektivet är det synd att förlora råvarubasen på grund av skador som törskate.

Trots törskateproblemen så ser han posi-

tivt på framtiden.

– Törskate är en svår fråga och det finns inget facit som visar vad man kan göra. Men jag försöker tänka optimistiskt. Och jag är glad för att skogsnäringen nu har satt igång olika projekt för att försöka hitta åtgärder och att man gör försök med att få fram frön som kan ge mer törskateresistenta plantor. Det tror jag är nyckeln för en framtida lösning, även om det lär ta tid.

FOTO: ERIK FORSBERG

Fakta om törskate

Törskate är en rotsvamp som angriper tall, men inte contortatall. Ett par år efter infektionen får trädet blåsor med orangefärgade sporer och svullnader på gren- eller stamdelen. Blåsorna syns dock tydligt endast under några veckor kring midsommar. Angreppen syns bäst efter några år när det har utvecklats stamsår och toppen eller enstaka grenar har dött. Törskate kan döda hela bestånd.

En skogsbruksplan är det bästa verktyg man kan ha som skogsägare. Den ger dig full överblick över skogen och förslag på hur du kan sköta den för att nå dina mål.

– Planens åtgärdsöversikt är nog bäst av allt. Det är skogens ”att göra-lista” och tack vare den så blir det lätt att prioritera, säger Linnea Sundström som är en av SCAs specialister på skogsbruksplaner.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Åtgärd	Avdelning
Underväxtröjning före gallring	4
Gallring	4
Gallring	6
Föryngringsavverkning	7
M...ning	7
Plantering	7
Återväxtkontroll	7
Röjning	9

Åtgärdsöversikten –

Vad ingår i en skogsbruksplan?

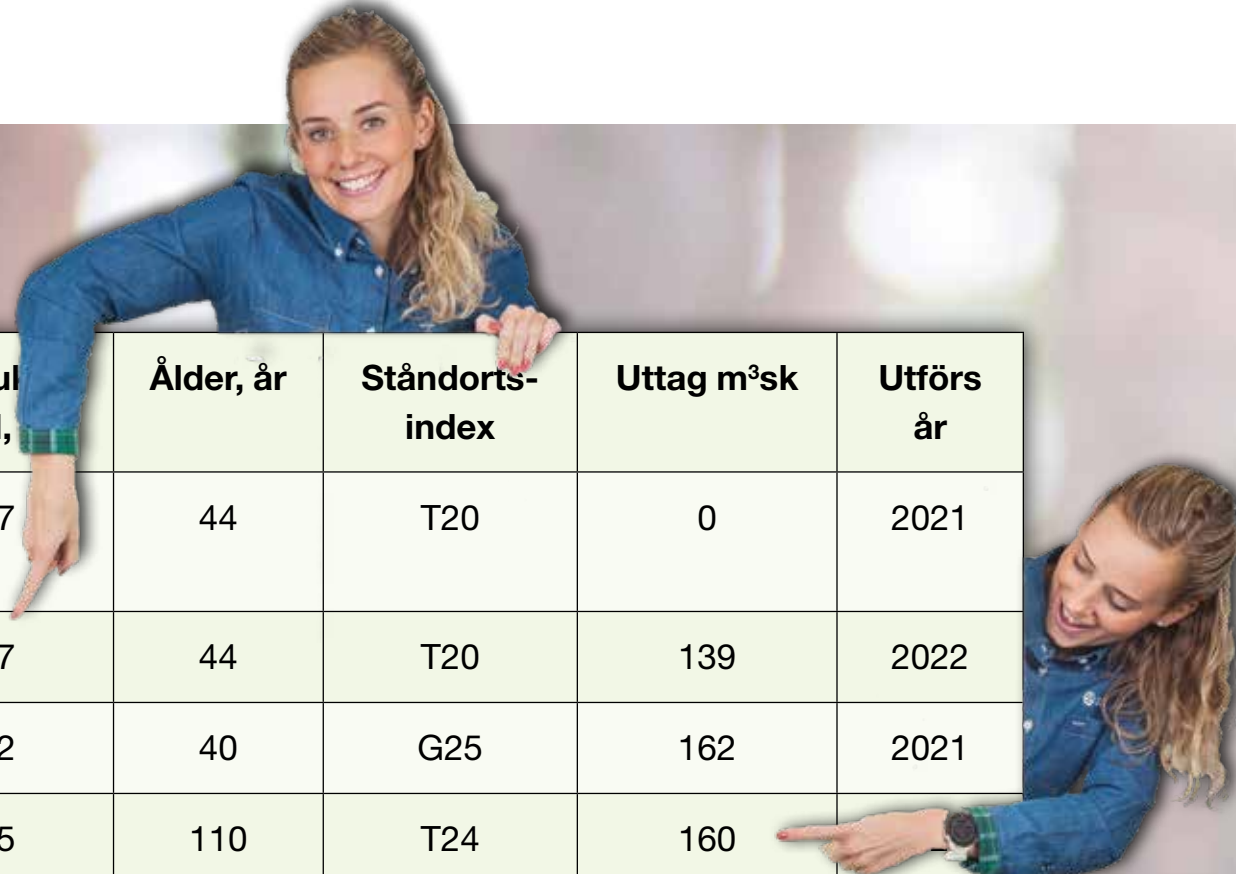
– Du får både en helhetsbild och detaljerade uppgifter om till exempel virkesvolym, trädslagsblandning och naturvärden. Du får också förslag på hur du kan sköta skogen de närmaste tio åren för att nå de mål som du har med ditt skogsbruk. Alla förslag finns tydligt listade i åtgärdsöversikten.

Berätta mer om åtgärdsöversikten!

– Här finns åtgärdsförslag som täcker allt från skogsvård till slutavverkning. Åtgärderna är specificerade

för varje avdelning och det står även när det är lämpligt att utföra dem. På så sätt blir det väldigt lätt att se vad som är viktigt att lägga fokus på för tillfället. Man behöver inte vara orolig för att missa något och man behöver inte lägga tid och kraft på att tänka igenom hela fastigheten varje år.

I översikten finns också uppgifter om respektive avdelnings areal, hur stor virkesvolym det finns där och hur gammal skogen är. För gallringar och avverkningar anges det även hur många kubikmeter virke man kan förvänta sig att få ut.

Produktareal, m²	Ålder, år	Ståndortsindex	Uttag m³sk	Utförsår
2,7	44	T20	0	2021
2,7	44	T20	139	2022
3,2	40	G25	162	2021
0,5	110	T24	160	
0,5	110	T24	0	2023
0,5	110	T24	0	2024
0,5	110	T24	0	2025
1,3	15	G22	0	2025

skogens "att göra-lista"

Vad är det som ligger till grund för åtgärdsförslagen?

– Förslagen utgår från skogens behov av skötsel, alltså när den bör röjas, gallras och så vidare för att må så bra som möjligt och växa bra. Men de är också baserade på markägarens behov och mål.

Hur viktigt är det att man avverkar precis vid den tidpunkt som föreslås?

– När det gäller avverkning brukar man ofta anpassa tidpunkten efter de behov man har i sin privat-

ekonomi. Man kanske kommer på att man vill få ut pengar för att köpa en ny bil eller en sommarstuga och då kan man avverka lite tidigare än vad som är optimalt rent skötselmässigt. Det kan också vara så att man vill skjuta upp en avverkning några år, till exempel för att få ett jämnare uttag av inkomster från fastigheten eller skapa bra förutsättningar inför ett kommande generationsskifte.

Det är speciellt i tallbestånden som det går bra att skjuta upp avverkningarna, utan att riskera att virkes-

LINNÉA TIPSAR

När du har utfört någon åtgärd är det bra att notera det i åtgärdslistan. Det är toppen inför när planen ska uppdateras framöver.

värdet försämras. Tallbestånd är inte så känsliga och kan ofta stå kvar ett tag extra utan att tappa kvaliteten. Granbestånd löper däremot större risk att drabbas av till exempel torka, röta och insektsangrepp om de får stå kvar för länge. När det gäller gran är det viktigt att även gallra i tid, för att inte riskera att virkesvärdet försämras. En sen gallring kan stressa träden och öka risken för vindfäll och torka.

Men några år hit eller dit går det ofta att skjuta både avverkning och gallring, även för gran.

Hur är det med tidpunkten för skogsvårdsåtgärder?

– Markberedning och plantering är bra att göra de år som föreslås. Dels är det viktigt för din skogs ekonomi att din nya skog kommer igång och växer så snart som möjligt, dels säger skogsvårdslagen att man måste ha en godkänd förnygring senast fem år efter avverkningen.

Det är också bra att röja i tid, eftersom det har en otroligt stor påverkan på kvaliteten och värdet för din framtida skog. Ungskogen växer fort och tidsspannet för att få till en riktigt bra röjning är inte särskilt stort. Ofta handlar det bara om ett par, tre år om det till exempel är rikligt med lövträd.

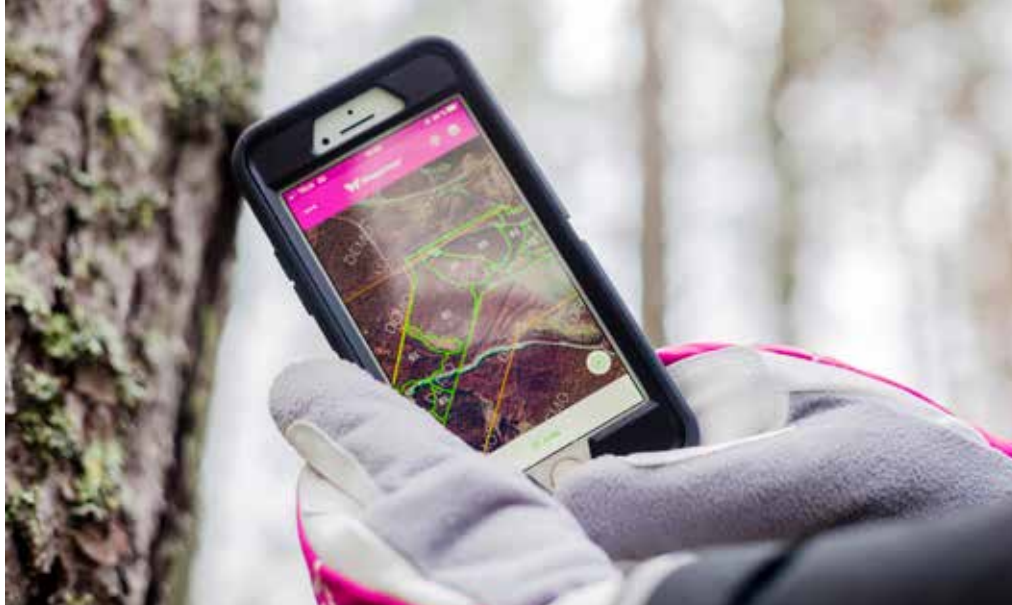
Det är allra viktigast att hålla koll på tallbestånden. Tallar är väldigt beroende av ljus och utrymme, så de växer dåligt om de blir överskuggade av andra träd. Blir det riktigt illa kan de till och med dö.

Granar tål bättre att bli skuggade av andra träd, men inte heller här bör man vänta för länge. Blir röjningen försenad så får man ett mycket sämre resultat. Dessutom blir arbetet mer tidskrävande, och därmed dyrare om man lejer bort det.

Man bör alltså vara ganska noga med tidplanen för skogsvården?

– Ja, om man vill ha en välskött skog har man tyvärr inte så stort spelrum när det gäller skogsvård. Fördelen med åtgärdsöversikten är att den ger så bra kontroll över vilka insatser som är aktuella. Det blir helt enkelt lätt att göra rätt och det brukar skapa ett större lugn eftersom man känner att man har kontroll.

Om det känns jobbigt att själv hinna med att röja eller plantera i tid, så rekommenderar jag att du lejer bort jobbet. Då krävs det bara ett telefonsamtal till din virkesköpare för att du ska ligga i fas och kunna ta hand om din skog på allra bästa sätt.

Du kan även se din skogsbruksplan när du loggar in i Skogsvinge. Genom att klicka på en avdelning i kartan får du upp information om avdelningen. Här ser du även om det finns någon föreslagen åtgärd inom tioårsperioden.

DET HÄR KAN DU SE I DIN ÅTGÄRDSÖVERSIKT

Angelägenhetsgrad:

Om du inte har en alldeles ny plan så står det inte något preciserat årtal för åtgärdsförslagen, utan då anges ett tidsintervall:

- 1 = snarast
- 2 = inom 2-5 år
- 3 = inom 5-10 år
- 4 = inom 10-20 år

Här visas hur mycket produktiv areal det finns inom avdelningen.

Här ser du vilket skifte och vilken avdelning åtgärdsförslaget berör.

Ståndortsindex är ett mått på markens produktionsförmåga. Det visar den beräknade höjden för gran eller tall vid 100 år.

Skogens ålder när planen görs

Den virkesvolym som beräknas finnas i avdelningen när planen görs.

Den virkesvolym som beräknas falla ut totalt, för hela avdelningen, när åtgärden utförs. Här har man räknat in den beräknade tillväxten fram till den föreslagna tidpunkten för åtgärden.

I nya planer finns det förslag på årtal så att det blir ännu lättare att få en överblick över vilka åtgärder som är aktuella för tillfället.

Åtgärd	Ang	Avd	Prod areal ha	Ålder år	Ståndortsindex	Volym m³sk/ha	Uttag m³ sk inkl tillväxt	Utförs år
Naturvårdshuggning	1	1 - 36	4,4	100	T23	282	372	2021
Föryng avv	1	1 - 3	0,8	100	T19	258	206	2021
Underv röj f gallring	1	1 - 4	2,7	44	T20	141	0	2021
Gallring	1	1 - 30	3,2	40	G25	145	162	2021
Gallring	1	1 - 4	2,7	44	T20	141	139	2022
Röjning	1	1 - 35	13,4	7	G24	9	0	2022
Markberedning (F)	2	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2023
Plantering (F)	2	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2024
Röjning	2	1 - 9	1,3	15	G22	4	0	2025
Återväxtkontroll (F)	2	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2025
Gallring	2	1 - 11	4,0	33	T25	135	244	2026
Föryng avv	3	1 - 20	1,0	110	T23	229	257	2027
Markberedning (F)	3	1 - 20	1,0	110	T23	229	0	2029
Inventering	3	1 - 34	6,6	22	B22	80	0	2029
Plantering (F)	3	1 - 20	1	110	T23	229	0	2031

F står för följdförslag

För varje slutavverkning finns det följdförslag på hur återväxten ska tryggas. I de flesta fall handlar det om markberedning och plantering, som oftast är det mest effektiva sättet att få upp ny skog.

A står för alternativ

Ibland kan det stå ett A efter ett åtgärdsförslag. Det betyder att det finns två skötselalternativ som är ungefär likvärdiga. Då brukar båda alternativen anges tillsammans med en förklaring till varför det finns två alternativ. Diskutera gärna med din virkesköpare för att se vilket alternativ som passar allra bäst utifrån dina behov och önskemål.

Funderar du på att köpa skog? Grattis, det är ofta en affär som både är rolig och lönsam! Men det brukar handla om stora pengar så det gäller att allt blir rätt.

– Det viktigaste är att ha ordentlig koll på vad du köper. Studera fastighetens skogsbruksplan noggrant, men gå också ut och titta på skogen i verkligheten, säger Jan Wiklund, mäklare vid SkogensHus.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
ILLUSTRATION: PER MATSSON

Hur får jag en bra överblick över en fastighet som jag är intresserad av?

– Det viktigaste är att det finns en skogsbruksplan för fastigheten. Det är ett måste och planen bör vara relativt nygjord. Kolla inte på datumet för när den skrevs ut, utan fråga efter datumet när inventeringen för planen gjordes.

Ta också en rejäl promenad på fastigheten och se om skogen är väl-skött, om det har röjts och gallrats i tid och så vidare. En 20-årig tallskog kan till exempel se ut på många olika sätt. Det kan vara ett helt fantastiskt bestånd där det växer så det knakar eller så kan det vara oröjt, med massor av lövträd som

håller på att konkurrera ut barrträden.

Om du inte är riktigt skogskunnig är det bra att ta hjälp av en expert, både när du ska titta igenom skogsbruksplanen och när du gör besöket på fastigheten.

Vad är viktigt att titta på i skogsbruksplanen?

– Hur mycket virke som finns på fastigheten är så klart en central fråga. Arronderingen, alltså hur fastigheten är uppdelad, brukar också påverka fastighetspriset en hel del. Om det är ett samlat skifte är det lättare att bruka skogen effektivt, jämfört med om fastigheten är uppdelad på flera spridda skiften. Kolla också om det finns ett bra vägnät, så att skogen är lätt att nå. Närhet till en skogsbilväg är viktigt för lönsamheten när man ska avverka.

Vad mer bör jag titta på i planen?

– Boniteten, alltså skogsmarkens bördighet, är så klart också viktig, liksom skogens åldersfördelning. Finns det bestånd som du kan avverka direkt för att finansiera en del av köpet? Finns det något som är avverkningsbart längre fram i tiden, så att du får kapital för att investera i skötsel av fastigheten?

Det är också bra att kolla om det finns mycket impediment som myrar och hållmark och om fastigheten är mycket kuperad.

Är det något annat man bör tänka på?

– En viktig fråga är om det finns nyckelbiotoper eller andra naturvärden som påverkar möjligheterna att avverka vissa områden. Skogsstyrelsen kan svara på om det finns registrerade nyckelbiotoper på fastigheten. När det gäller oregistrerade nyckelbiotoper går det tyvärr inte att få något helt säkert svar förrän du gör en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen och de meddelar sin bedömning. Men en riktigt skogskunnig person bör kunna se om det finns områden som har så pass höga naturvärden att de kanske kan klassas som nyckelbiotoper.

INNAN SKOGSAFFÄREN

Se till att ha bra koll

Vad finns det mer för faktorer som påverkar priset på en skogsfastighet?

– Priserna varierar mycket inom olika områden. De brukar trissas upp där det finns skogsägare som redan har stora arealer och som är villiga att betala mycket för att utöka sitt innehav med fastigheter som ligger nära.

Hur ser prisutvecklingen ut?

– Det är så mycket lokala variationer och så pass få fastighetsaffärer som görs, så det är svårt att säga något exakt. Men priserna går långsamt uppåt och historiskt sett har skogsfastigheter varit en bra investering.

Vad bör man kolla upp rent juridiskt inför ett köp?

– Fråga mäklaren eller banken om det finns skriftliga pantbrev på fastigheten. Det innebär i så fall att någon har lånat pengar med fastigheten som säkerhet. Om det finns borttappade pantbrev behöver de ”dödas” hos Lantmäteriet.

Kolla också om det finns servitut eller andra belastningar på fastigheten. Det finns i så fall inskrivet i den så kallade fastighetsboken, som är offentlig och finns hos Lantmäteriet. Det är väldigt viktigt att kolla om det finns något avtal om avverkningsrätter, fråga säljaren om det!

Hur är det med arrenden?

– Det är också en sak som man bör ha koll på. Kanske finns det ett arrendeavtal som säger att någon har rätt att bo i något av gårdens hus under ett visst antal år. Ibland finns det också byggnader på ofri grund. Det betyder att ägaren till exempel låtit en släkting sätta upp en sommarstuga och den byggnaden ingår då inte i själva fastigheten och därmed inte i köpet. Det finns inte inskrivet någonstans, men fråga mäklaren om det finns den typen av byggnader på fastigheten.

Vad är förvärvstillstånd och när krävs det?

– Enligt jordförvärvslagen krävs det ett förvärvstillstånd när man köper en skogsfastighet i glesbygdsområden och inte bor i kommunen. Syftet är bland annat att skapa arbetstillfällen och gynna boende i glesbygd. Om man däremot är folkbokförd i ett glesbygdsområde i kommunen så behöver man inte något förvärvstillstånd. Det finns även andra undantag. Fråga mäklaren om vad som gäller för den fastighet som du är intresserad av.

Är det något annat som är bra att fundera över inför ett köp?

– Ska du köpa en skogsfastighet bör du vara intresserad av skogsbruk och se skogen som en långsiktig investering. Det handlar inte om snabba klipp, utan om att göra en bra affär på sikt. Och för att skogsbruket ska bli lönsamt är det viktigt att sköta sin skog, framför allt att göra röjningarna i tid! En välskött skogsfastighet är ofta till stor glädje, både känslomässigt och ekonomiskt.

Jan
Wiklund,
SkogensHus

JAN TIPSAR!

Ta hjälp med kontraktsskrivningen

– Det finns en hel del att tänka på kring kontraktsskrivningen, så ta hjälp med det. Det är en billig försäkring för att allt ska bli korrekt. Först och främst bör man alltid skriva ett köpekontrakt, inte bara en överenskommelse om fastighetsreglering. En överenskommelse är inte rättsligt bindande, så det kan bli riktigt tokigt.

Om tillträdet till fastigheten sker året efter att köpekontraktet skrivs under är det extra viktigt att ta hjälp. Man måste nämligen ha koll på de speciella regler som finns runt nyttjandet av skogsavdrag.

på vad du köper

Låna på fastigheten – vad gäller?

Linda
Sundgren,
SkogensHus

Vad tittar banken på när man belånar en skogsfastighet och hur fungerar egentligen skogsavdrag?

Linda Sundgren, skatteexpert på SkogensHus, reder ut begreppen.

Hur tänker banken när man vill låna till en skogsfastighet?

– Banken ser främst till värdet på ungsko-gen, trots att det största värdet finns i det virke som är moget för slutavverkning. Banken behöver en säkerhet för lånet och om du avverkar mycket så kan fastighetsvärdet sjunka dramatiskt, medan värdet för marken och ungskogarna är stabilt.

Det kan tyckas lite bakvänt, men det är lättare att belåna ungskogar än att belåna skogar som är avverkningsmogna.

Kan man finansiera en del av investeringen genom en avverkning?

– Ja, i samband med köpet skriver man ofta ett avtal om en avverkningsrätt och får ut ett förskott till finansieringen. Men

det förutsätter så klart att det finns skog som är avverkningsmogen.

Hur mycket betalar man i stämpel-skatt?

– Stämpelskatten är 1,5 procent av köpesumman, så det kan handla om stora summor när man köper en skogsfastighet. Det är viktigt att ta med det i beräkningarna när man funderar över hur mycket man är beredd att betala för fastigheten.

Hur fungerar skogsavdrag?

– Skogsavdrag innebär att du har rätt att skjuta upp beskattningen på en viss del av dina avverkningsintäkter när du har köpt en skogsfastighet. Det spelar ingen roll om du avverkar på den nya fastigheten eller på en fastighet som du äger sedan tidigare. Skogsavdraget underlättar finansieringen av köpet.

Utrymmet för skogsavdrag uppgår till 50 procent av den del av köpeskillingen som avser produktiv skogsmark. Under

ett beskattningsår får du göra skogsavdrag med högst 50 procent av årets intäkt från avverkningsrätter. Du behöver alltså bara ta fram hälften av intäkten till beskattning. Andra halvan kan du dessutom sätta av på skogskonto och därmed skjuta upp beskattningen helt, tills du samlat på dig mer avdrag.

När du säljer leveransvirke får du göra skogsavdrag med 30 procent av intäkten. Du kan göra avdrag vid flera tillfällen tills du har förbrukat ditt avdragsutrymme.

Har du något fler råd?

– Om du köper skogen av en närstående är det viktigt att du betalar en summa som minst motsvarar taxeringsvärdet. Annars kan det räknas som gåva och det får stor påverkan på din skattesituation.

Planera ekonomin från start

Ta hjälp med deklarationen direkt när du köper en skogsfastighet. Vänta inte tills du får inkomster från fastigheten.

– Att göra en genomtänkt deklaration från start är ofta en förutsättning för att få en bra ekonomi i sitt skogsbruk, säger Linda Sundgren vid SkogensHus.

INKOMSTER OCH UTGIFTER kommer ofta ojämnt inom skogsbruket. Det kan betyda att man får betala en väldigt hög skatt på sina inkomster om man inte planerar. Ett sätt att få ner skatten är att kvitta utgifter mot inkomster, så därför är det viktigt att deklarera alla kostnader som man har för sin fastighet.

– Ofta finns det en hel del kostnader som man kanske inte tänker på att man kan dra av, som till exempel vägavgifter och försäkringar för inventarier, säger Linda och fortsätter:

– Tyvärr är det vanligt att man inte deklarerar några kostnader alls för fastigheten förrän den dag man får en inkomst från en avverkning. Men då riskerar man att skatta bort väldigt mycket pengar helt i onödan. Om man däremot deklarerar klokt direkt och hela tiden tar upp de kostnader man har, så får man helt andra förutsättningar den dag man får en inkomst!

Virkesmarknad

Jörgen Bendz,
virkeschef vid SCA Skog

En oviss tid

2020 går mot sitt slut. Hur vill du summera virkesmarknaden?

– Det har varit ett år med mycket ovisshet. Inledningsvis väntade vi på en kraftig nedgång på marknaden för sågade trävaror. Sedan kom coronaviruset och lamslog en stor del av världen. Vi förväntade oss då en stor påverkan på sågade trävaror, men faktum är att trots pandemin så ökade den svenska exporten av sågade trävaror med 10 procent till och med augusti i år, enligt statistik från Skogsindustrierna.

I stället blev det efterfrågan på tryckpapper som fick ta den största smällen. För Ortvikens pappersbruk, och även andra bruk, blev coronan spiken i kistan och man tog beslut om att avveckla tryckpapperstillverkningen. Efter många år med vikande efterfrågan på tryckpapper gick det inte längre att tillverka papper med lönsamhet. Men istället satsar ju SCA nu på tillverkning av CTMP-massa och bygger om Ortviken för 1,45 miljarder kronor, vilket är mycket positivt.

Vad betyder avvecklingen av tryckpapper på Ortviken för SCAs efterfrågan på virke?

– Vi har ett fortsatt stort behov av virke. Det som händer i och med att Ortviken slutar tillverka tryckpapper är att vi drar ner på vår virkesimport och istället bara använder svensk råvara, med betoning på virke från Norrland. Vi köper ju alltid allt virke vi kan från vår lokala hemmamarknad.

Hur är läget på virkesmarknaden för övrigt?

– Den präglas av granbarkborreskadat virke, som en följd av de omfattande angreppen i Syd- och Mellansverige och Central-europa. Det finns därför ett väldigt stort utbud av massaved. Sågverken fortsätter att ha en hög produktion och det finns en försiktig optimism på marknaden, med en god efterfrågan på både råvara och färdiga produkter.

Och vad kan man säga om 2021?

– Det blir en osäker inledning på det nya året. Vi vet inte hur coronapandemin utvecklas och hur den slår mot samhället och världen i stort. Sedan blir 2021 lite av ett mellanår för SCA, innan vi kan börja se fram emot starten av Obbola kraftlinerbruk som SCA nu bygger om, och därefter starten av nya Ortviken. Det är stora investeringar som kommer att öka behovet av virke!

FOTO: JONNA JINTON

Bästa stället för norrsken

ABISKO ÄR EN AV världens absolut bästa platser för att uppleva ljusfenomenet norrsken, enligt Svenska turistföreningen. Den lilla orten får varje år tiotusentals besökare från alla världens hörn. I år lär de flesta utländska besökarna stanna hemma, vilket kanske kan ge fler svenskar chansen att få uppleva norrsken i världsklass.

Störst chans att se norrsken får man nämligen om man befinner sig långt norrut en vinterkväll, på en plats som är fri från ljusföroreningar, är högt belägen och som sällan har mulet väder eller moln. Abisko uppfyller alla kriterier och kallas för "det blå hålet" i folkmun, då platsen ofta har vackert väder när omkringliggande orter har mulet.

Norrskenssäsongen i Abisko pågår mellan 13 december och 20 mars.

Bra resultat när tall blandas med contorta

ATT BLANDA glest planterad förädlad tall med contortaplantor är bra för både ekonomin och produktionen, jämfört med om man bara sätter tall. Det visar ett försök som Skogforsk har gjort utanför Umeå.

När trädslagen blandas blir det möjligt att göra ett tidigt uttag av biomassa från contorta samtidigt som man kan göra ett sent uttag av tall med värdefulla egenskaper. Läs mer på skogforsk.se

FOTO: PER-ANDERS SJÖQUIST

I BOKHYLLAN:

Halvan – Här kommer skogsmaskinerna

Av Arne Norlin och Jonas Burman

NU HAR DET KOMMIT en ny bok i den populära serien om pojken Halvan som drömmer om att köra olika fordon. Här får han uppleva hur det är att köra en 25 ton tung skördare och vara med vid en avverkning.

Få koll på de vilda djuren

HUR LÅTER EN SPILLKRÅKA? Hur ser lodjurs-spår ut? Det och mycket mer får du veta med hjälp av Svenska Jägarförbundets Viltapp. Appen visar kännetecknen, spår och läten för våra vanligaste däggdjur och fåglar. Appen finns för både iOS och Android.

Sikta mot stjärnorna

UTFORSKA STJÄRNHIMLEN med appen Sky Map. Den ger dig namnen på de stjärnor, stjärnbilder och planeter som du ser. Du kan också knappa in namn på stjärnor och planeter och få svar på var de finns. Appen finns bara för Android. För Iphone finns appen Skyview Lite.

A woman with blonde hair, wearing an orange beanie, glasses, a red puffer vest over a white patterned sweater, and black gloves, is smiling and leaning against a tree trunk. She is holding a mossy branch. The background is a blurred forest.

IDA GILLAR SKOG

Sedan ett par år är Ida Ingemarsdotter stolt ägare till en skogsfastighet på 20 hektar i Ragunda kommun i Jämtland.

– Som ung jobbade jag många somrar med plantering och nu får jag plantera min egen skog. Men nu behöver jag ju inte tänka på ackordet, utan bara på hur jag vill ha min framtida skog.

TEXT: MISAN LINDQVIST
FOTO: MICHAEL ENGMAN

”Jag vill förvalta
min skog väl och
sköta om den
på bästa sätt.”

... mer om Ida

ÅLDER: 35 år.

BOR: I Östersund.

FAMILJ: Sambo och föräldrar.

GÖR: Jobbar halvtid som tränare för utvecklingslandslagets grupp i Östersund och slutför studier vid Mittuniversitetet.

BÄSTA SKOGSUTFLYKTEN: Den som blir av!

LIVSMOTTO: "Move your ass and your mind will follow".

Ida har haft en del kontakter med SCAs verksamhetschef Marcus Larsson angående några skogliga åtgärder. På sikt lär det bli större behov av att ta hjälp av en skoglig partner.

Våren 2019 satte Ida stopp. Efter mer än 15 år som aktiv skidåkare, och en framgångsrik karriär inom det svenska damlandslaget i längdskidor, kändes skidåkning inte lika kul längre.

– Jag kände mig klar helt enkelt. Jag vet ju vad som krävs för att vara i toppen och jag hade inte den drivkraften längre. Istället såg jag fram emot att få ta det lugnt, slutföra mina studier och spendera lite mer tid i min skog.

BRA INVESTERING

Skogen har alltid varit närvarande i Idas liv. Hon är uppvuxen i Sveg och med en pappa som har jobbat med skog i hela sitt liv och en mamma som äger skog, fick hon kärleken till skogen redan som barn. Och som skidåkare har träningstiden till 90 procent spenderats i naturen. Så att hon tog steget att bli skogsägare var inte så förvånande, konstaterar hon.

– Skog är en bra investering. Jag hade spanat på skogsfastigheter ett tag och budat på någon, utan att slå till. Men så fick jag möjligheten att köpa den här fastigheten i Ragunda, i närheten av där mamma har sin skog, och då blev det affär.

Idas skog består av 20 hektar och ligger rätt högt, med vacker utsikt över Indalsälvens dalgång.

– Det är en blandad kompott med gran, tall och lite lövskog. De förra ägarna avverkade en del innan försäljningen och jag har planterat gran på den delen. Sedan har jag både ungskog och en del gammal skog. Det är en speciell känsla att tänka att det är min alldeles egen skog.

ÄR OFTA UTE I SKOGEN

Ida må ha lagt skidkarriären på hyllan, men behovet att få vara ute och röra på sig finns kvar.

– Det finns nog i mitt dna att vara aktiv! Jag är ute i skogen så ofta jag kan, vare sig det är för att springa, plocka bär eller att jobba. I skogen är man i nuet och man kan samla kraft och energi och bara gå runt och filosofera – och det är viktigt i dagens uppkopplade samhälle.

– Och så jagar jag! Här i Ragunda blir det småviltsjakt, medan jag jagar älg i Härjedalen. I fjol fick jag falla en tjur. Nu drömmer jag om att skaffa en finnspets, berättar hon.

Hon försöker jobba i sin skog när hon kan och uppskattar att den finns så pass nära hemmet i Östersund.

– Jag har till exempel kollat upp mina rågångar och fixat lite. Sedan satte jag ju granplantor förra våren. Det är något jag kan, för är man uppvuxen nära skogen som jag så har man fått sommarjobba med plantering och återväxtkontroller under alla ungdomsår. Men den här gången behövde jag ju inte tänka på ackordet, utan bara på hur jag ville ha min framtida skog.

ETT ANSVAR

På Idas "bucket list" finns målet att ta körkort för både motorsåg och röjsåg. Förhoppningen är att genomföra utbildningarna till våren. Ida pratar också en del skog med sina föräldrar och läser flera skogstidningar för att lära sig mer.

Ida saknar inte elitskidåkningen, bortsett från en sak. – Jag kan sakna att vara i jättebra form och känslan av att vara oslagbar.

– Men det är viktigt för mig att skapa mig en egen uppfattning om skogsbruket och hur jag vill sköta skogen. Det är ett ansvar att äga skog och det är viktigt att sköta om den på bästa sätt, oavsett ålder på skogen, så att fastigheten inte förfaller.

– Jag försöker hänga med i skogsdebatten och lära mig, men det är mycket att ta in. Och nog är det en svår ekvation hur vi ska få ihop allt – vi ska ju både bruka och avverka skog och samtidigt spara skog. Det finns inte alltid tydliga rätt eller fel, känner jag.

GE TILLBAKA TILL IDROTTEN

Ida hade ju tänkt sig ett lugnt första år utan elitskidåkningen. Men så blev det inte riktigt.

– Nej, jag fick ett erbjudande om att bli vikarierande tränare för utvecklingslandslaget och den grupp som finns i Östersund. Jag tackade ja och nu är vi två som delar på tjänsten. Jag tycker det är kul att få ge något tillbaka till idrotten och att få jobba med gruppen och se dem nå sin fulla potential. Jag hoppas att få se flera av dem blomma ut och nå en plats i A-landslaget.

Vid sidan av jobbet håller Ida dessutom på att slutföra sina studier till idrottsvetare vid Mittuniversitetet.

– Jag påbörjade studierna för flera år sedan och det är skönt att snart vara klar. Sedan får vi se vad som händer. Jag vet nog inte riktigt än vad jag ska bli när jag blir stor, säger Ida och skrattar.

Men att skogen är en del av hennes framtid, det är tydligt.

– Jag vill förvalta min skog väl och sköta om den på bästa sätt. Det är ju en långsiktig investering och jag ser den som en pensionsförsäkring. Och på sikt hoppas jag få möjlighet att köpa mer skog!

GE NÅGRA TALLAR SOL – OCH GYNNA HOTADE ARTER

Gör en insats för naturvärden – hugg bort träd och sly runt några gamla tallar i din skog så att de får stå soligt och ljust.

– Många solälskande insekter kommer att tacka dig för det, säger Emelie Westin, en av SCAs naturvårdsspecialister.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: ANNA THORS

Förr i tiden brann det ofta i de svenska skogarna, vilket formade landskapet. Eftersom tallar klarar bränder mycket bättre än vad granar gör, skapades det gott om glesa tallskogar. Bastanta tallar kunde stå och sola sig, med gott om plats till närmaste granne.

– Bränderna präglade skogarna i tusentals år, vilket gjorde att djur och växter anpassade sig efter de förutsättningarna. Många insekter och andra arter är därför beroende av gamla tallar som är solexponerade. Genom att hugga fritt runt en del äldre tallar gör du en insats för dem, säger Emelie.

SPANA EFTER RELIKTBOCKEN

Reliktbocken är ett exempel på en insekt som är beroende av tallar i soliga lägen. Den var vanligare förr, men har svårare att hitta lämpliga livsmiljöer nu för tiden.

– Reliktbocken gynnas av frihuggning av tallar. Om du ser att stammen blivit orangefärgad och det finns små ovala ingångshål är det troligt att den har flyttat in, säger Emelie.

Det är viktigast att det är öppet runt tallarna i sydlig och i öst-västlig riktning, så att solen når in under en stor del av dagen. I den norra delen av öppningen kan du också passa på att skapa lite död ved genom att ringbarka några tallar eller kapa av dem på några meters höjd.

– Låt gärna några extra tallar stå kvar vid en slutavverkning och se till att hålla öppet runt omkring dem framöver. Då gynnas många solälskande arter, säger naturvårdsspecialisten Emelie Westin.

– Du kan också fälla några träd och låta stammarna ligga i öst-västlig riktning. Då får de så mycket sol som möjligt och kan göra som allra mest nytta, förklarar Emelie.

Med en sådan insats gynnar du bland annat den ovanliga raggbocken, som är beroende av solbelyst, död tallved. Den har mycket höga krav på sina levnadsförhållanden, eftersom larverna inte kan utvecklas om det blir det minsta skuggigt.

Prata med din virkesköpare om du vill göra en extra insats för arter som behöver solexponerade tallar. Då kan avverk-

ningslaget skapa luckor runt några tallar vid en gallring eller låta några extra tallar stå kvar vid en slutavverkning.

FORTSÄTT HÅLLA ÖPPET

– Sedan är det viktigt att se till att det fortsätter att vara öppet kring tallarna. Plantera inte på ytan runt omkring dem och röj gärna bort sly som växer upp, säger Emelie och fortsätter:

– Man kanske mest hör talas om naturvård i samband med att man lämnar områden helt orörda, men faktum är att det är viktigt både med orörda områden och områden där man gör aktiva insatser.

För de arter som behöver öppna miljöer, och som är beroende av den typ av störningar som skogsbränder skapade förr, krävs det ofta åtgärder. Att hugga fritt kring tallar är bara ett exempel.

Reliktbock

ILLUSTRATION:
MARTIN HOLMER

ARCTIC BATH

FOTO: DANIEL HOLMGREN

Mitt ute på isen står en rund byggnad omgiven av bröte. 40 ton granstockar klär både fasad och tak. Hit till Arctic Bath i Harads i Norrbotten kommer turister från hela världen för att bo lyxigt och ta ett dopp i en iskall vak.

TEXT: ANN-KATRIN ÖHMAN

FOTO: DANIEL HOLMGREN

Harads är en liten by fem mil norr om Boden som har blivit världskänd för sitt unika hotell med arkitektritade kojor högt uppe i träden. Treehotel, som det heter, blev en succé direkt från starten 2010 och redan från början fanns tanken på att ordna ett vinterbad på Luleälven nedanför. Det blev litet mer än en enkel isvak. I januari 2020 öppnade spahotellet Arctic Bath.

– Vi är fem delägare, varav en även är delägare i Treehotel, berättar styrelseordförande Peter Engström när han tar emot oss en gnistrande kall vinterdag i februari 2020.

FLOTTNINGEN HAR INSPIRERAT

Mitt ute på isen står den runda byggnaden som har dekorerats med tonvis av granstockar från skogarna i Harads. Inspirationen kommer från flottningsepoken då det kunde bli timmeransamlingar, så kallade bröten, i vattendragen. Arkitekten Bertil Harström från Sundsvall har själv sett sådana bröten som barn och lät det forma spahotellet.

– Det är väldigt passande. För just på den här platsen samlade man förr ihop timret som hade huggits i trakten innan man flottade det vidare söderut längs älven, säger Peter.

ISKALLA DOPP

Byggnaden står på en stor flytbrygga gjord av betongpontoner. På vintern fryser den in i isen. Invändigt finns

hotellreceptionen och en liten restaurang. En dörr på baksidan leder ut till isvaken och tre olika bastur inredda med aspträ. I dag har en familj från Marstrand hittat hela vägen upp till Harads för att vinterbada. Utan att tveka kastar de sig i det tvågradiga vattnet.

– Vi är vana vinterbadare. Men hos oss på västkusten ligger vattnet ändå på sex plusgrader, så det här är kallare, berättar mamman i familjen, Lotta Skåreby.

Efter badet kan de värma upp sig i två bubbelpooler som också står utomhus.

– När gästerna sitter i bastun brukar ungefär hälften av dem säga att de inte tänker hoppa i isvaken, men efter att ha fått rätt instruktioner av vår personal så hoppar ändå de allra flesta i, säger Peter.

MED NORRSKEN I SIKTE

Från bastun har gästerna en vacker utsikt över älven. Intill finns sex stugor som ser ut som om de håller på att tippa omkull. Arkitekten Johan Kauppi, som kommer från Tornedalen, inspirerades av hur vårfloden kan ta med sig hela byggnader när den spränger fram genom isen.

Stugorna på land och servicebyggnaden har ritats av AnnKathrin Lundqvist. Precis som huvudbyggnaden är stugornas fasader gjorda i järnvitriolbehandlat granträ. Stugorna värms upp av luftvärmepumpar och kaminer med pellets från SCA. Ett fönster högt upp på väggen ger en perfekt utsikt så att man kan ligga i dubbelsängen och se norrsken på himlen. För det är

”Efter att ha fått instruktioner av vår personal så hoppar de allra flesta i.”

Peter Engström, styrelseordförande Arctic Bath.

främst vintern som lockar turisterna till Arctic Bath.

–Vi har samarbete med en rad lokala företag och förutom vinterbadet kan vi bland annat erbjuda hundspann, snöskotersafari, skidåkning, älgafari, ridning och pimpling.

Och turisterna kommer långväga ifrån. Hittills har Arctic Bath haft besök från Saudiarabien, Förenade Arabemiraten, Kina, Thailand, USA, Storbritannien, Australien, Belgien, Luxemburg, Holland, Frankrike, Italien, Ungern, Polen och Danmark. Men de flesta av gästerna kommer från Sverige.

BAD UNDER MIDNATTSSOL

På land finns ytterligare sex stugor, med enorma fönster som vetter ut mot älven. Invändigt är de inredda med laserad granpanel och ekgolv. På nedre plan finns en inbjudande soffgrupp och en spiraltrappa leder upp till ett sovloft. De stora fönstren ger en fantastisk vy, vare sig det är midnattssol på sommaren eller norrsken på vintern.

–Vintern är den absolut populäraste perioden för att komma hit, men vi vill gärna att gästerna också upptäcker hur fantastisk sommaren är här uppe i norr. Att bada i älven under midnattssolen är helt underbart eller att vandra i skogarna på hösten och se lövens vackra skiftningar mot den gröna barrskogen, avslutar Peter.

FAKTA ARCTIC BATH:

- 12 anställda
- 33 bäddar
- Högsäsong oktober till april, men det är även öppet på sommaren.
- Harads ligger fem mil norr om Boden, och åtta mil norr om Luleå, där den närmaste flygplatsen finns. I byn bor 450 invånare.

Julkryss

JÄMNADES MED MARKEN	GER RÅD	TRÄD- BRÄNSLE	FAKTA HELT KORT	FÄR- AKTIGT	FÄR- SKALLE	KRUBBA	SPARKAR	TOPPEN- KORT	OMO- DERNT	GRANNE MED MEXIKO
500		SEX	GLADIATOR	KLÄDDE BISKOPEN						GULD
		→			→				→	
ORSAKAS AV STÖRM					FLICKANS	KORS- ORDS- KUNGEN 2020	BEVITTNA SÄTTER FART PÅ SKOGENS TILLVÄXT		FATTA KOMMER ÖVERENS	
→		MITT I LED	EVENTU- ALITET KVÄVE	UTMÄRKT LOVE GRAN		VÄDER- SPÄNNING		RÄKNAS OFTA FÖRST I RÄTTTRUM		
I SVENSK TÄNDSTICKA	KOM INTE I TID		→		→			→		↓
BER OM SVAR	GISSEL FÖR PLANTOR							TEJN		
→		↑	FÄLLER FRÅN SKYN			I LITEN SKULPTUR	RYCKNING			
KORT NUMMER					MENTALA GALLRA					
VINDKAST										
→		GRIFT			KLASSRUM		STIGER FRÅN PANNA HÄPET GOTT!		BÄRS FORT- FARANDE	
HÄR MÅNGA KANALER					UNG HÄST			STOPPA I SIG REKOMMEN- DERAD FÖR SÄNDELSE		
SURRAR I KUPA					ÄR VITA PÅ VÄGARNAS					TILLHÖR BOK- FAMILJEN
→					OMSLUTS AV ATOLLEN					↓
FRAMT- ÅNDA					SPRÄTT VÄGEN FÖR					
FÖRFÖGAS ÖVER						MITT I RÅD		SES OFTA PÅ SOL- VALLA		
→			-SKOG SOM GER FÖRNY- BART BRÄNSLE	ÄR ETT RINNANDE VATTEN	VÄXER PÅ TRÄD KLAGA PÅ				BINDA SAMMAN	BLEK OM NOSEN
HÄPE OS 2004				FÖRDELAR VIKT						
FÄR STÅ INNE I DECEMBER				PÅLÄGG FÖRR						
→				KORTA STYCKEN FÄR MAN POSITIV	LITET				FÄR LÖV SIST AV ALLA VÄRA TRÄD	↓
FÖR BILJÄRD- STÖT	SKEN- HELIGA STÖRTAT- NER									
→		VÄXTUT- SKOTTET Fyller ALLA								ETT MÄTT AV VIKT
FÖRÄDLAR TIMRET									LITET KVALSTER	
MOTOR- CYKEL- TÄVLING I SVÄR TERRÄNG					MITT I RÅD				RUNDAS I MONOPOL	←

Vinn trisslotter och väggkalendrar!

Lös korsordet och skicka in orden som står i de grå rutorna.

Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter var. Vi drar också 20 vinnare som får "Njut av skogen", SCAs väggkalmanacka för 2021. (OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.)

Skicka in svaret senast den 8 januari 2021.

Mejla ditt svar till:

info.skog@sca.com

Skriv "Korsord"

i ämnesraden.

Eller skicka ditt svar till:

SCA Skog AB

Korsord

Marknad

851 88 Sundsvall

Fråga en expert

Finns det någon som köper contorta?

Hej! Jag undrar om det är någon idé att plantera contorta i min skog. Finns det verkligen avsättning för contortavirket, när det väl är dags för gallring och slutavverkning?

SVEN

Hej Sven!

På SCA använder vi sedan flera år contortatall som råvara vid vår tillverkning av pappersmassa. Vi använder den både i vårt massabruk i Östrand och i våra kraftlinerbruk i Obbola och Munksund. Contortan passar bra i vår massaindustri eftersom den har liknande vedegenskaper som svensk tall och gran. Contorta bidrar framför allt till att göra massan dragstark, en produkt egenskap som efterfrågas av en majoritet av våra kunder.

Massaved från contorta utgör än så länge en relativt låg andel av den totala mängden massaved, men vi ser att andelen successivt kommer att öka.

När det gäller att producera sågade trävaror av contortatall så har vi i Sve-

FOTO: PER-ANDERS SJÖQUIST

rige ännu ganska liten erfarenhet. Det har dock gjorts relativt omfattande försök med att såga contorta och de visar tydligt att det finns många olika produktsegment som fungerar väl. Ett exempel är produkter för synliga ändamål, såsom paneler och möbler. Contorta ger produkter med ett ljust intryck och den har en dominerande mängd friska kvistar, vilket ger en fin yta på slutprodukterna.

Även om Sverige inte har så stor erfarenhet av att såga contorta så är det en vanlig råvara för sågverk i flera andra världsdelar. Med andra ord är sågade trävaror från contorta en väl etablerad produkt på världsmarknaden.

SCA planerar att börja kontinuerlig pro-

duktion av sågade trävaror av contorta under 2024-2025. Till en början kommer produktionen att vara i en begränsad mängd, för att sedan öka successivt. Så svaret på din fråga är att det kommer att finnas avsättning för ditt virke om du väljer att plantera contorta!

Kristina Enander,
SCAs affärsområdeschef
Massa

Jerry Larsson,
SCAs affärsområdeschef
Trä

Vad vill du veta?

Ställ en fråga till SCAs experter inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård! Mejla till info.skog@sca.com.

FOTO: HEIKE OLOFSSON

I nästa nummer!

Kundservice – till skogsägarnas tjänst

Full fart med **hundspann**

Skonsam avverkning med SED-metoden

DIN SKOG
SCA SKOG AB
851 88 SUNDSVALL

Härliga klappar till dig och din skog

Turskidor tar dig långt

Vintern är en utmärkt period att ta sig till otillgängliga ställen på sin fastighet. Glid fram över stock och sten på ett par rejäla turskidor. Skidorna passar lika bra för fikautflykter som när man ska titta till skogen och planera för åtgärder.

Bjud småfåglarna på mat

Talgbollar – finns det något härligare för småfåglarna när kölden biter och maten är knapp? Men kom ihåg att plocka bort plastnätet och satsa på en talgbollshållare som fåglarna inte kan fastna i.

Underbara underställ

Håll dig varm och torr med ett underställ i ull. Det passar utmärkt både om du tar en vinterpromenad i skogen och om du gör ett pass med röjsågen fram emot vårkanten.

Snöskor för vinterpromenader

Med ett par snöskor kan du ta dig ut i skogen även när det är djupsnö. Det finns allt från enklare varianter för ca 400 kronor, till mer avancerade som kostar några tusen.

Roligare røj med ny såg

Med bra utrustning blir röjningen både roligare och mer effektiv. Kanske är det dags att byta din röjsåg till en mer modern modell?

Upptäck mer med en kikare

En kikare förhöjer ofta naturupplevelsen vid ett skogsbesök.

Spana in en fågel som burrar upp sig i vinterkylan eller blicka ut över dina ägor. Att komma nära inpå är ett härligt sätt att få fina upplevelser i sin skog.